

Евелина Рудан

ТЕОРИЈСКА ЛЈУБАВ, *RIME AMOROSE E PASTORALI*

прагмапоетика

љевин каже, не овај којег ја волим, а моја френдица
не, она не воли суре русе, него само теоријске русе
то је због русих коса које нису узгајали, онако
лијепо као што је пјер безухов узгајао уха, него
су били шкловски ћелави и зачудни, али су исто вољели
мога љевина згодног меланколика из ране младости
дакле, не тај љевин, него овај љевин од метафоре
и од значења, е тај, он каже: позвати и замислити, то пјесма
чини, замишља и позива тебе да замислиш свијет, и ја тако стално
позивам тебе,
а себе сам већ прије, мислим, позвала,
да замислиш
пропланак препун суноврата и да пропланак бијело мирише
и да сам на једној страни пропланка ја, а на другој ти
и баш те мило гледим и руку ти пружам, ти си далеко, на
другој страни далеко, то смо већ утаначили, па ми се рука
мало продужи и док се дужи израсту на њој три грма глога
и још глогу порасту зазубице, али ти стојиш стамено и чврсто
прекрижених руку, оштро гледаш то умиљавање моје руке
и препознајеш да је глог опасан, но, не бојиш се ти, ти си храбар
и јак си исто, ти стојиш камено, раширених ногу, прекрижених руку
на другом крају пропланка препуног суноврата који миришу бијело
ех, ал' пропланак је издајица, он је на мојој страни, па се мало заљуља
и одигне се ода гла, савије рубове малкоц само, и ево, изгубит ћеш,
изгубит ћеш равнотежу па се то и догоди јер како би иначе, сила је то
и полетиш, па полетим и ја, увучем руку прије тога, у тој констелацији
не треба ми дуга рука ни глог, ни ишта више, јер се ништа не да учинити
нећемо се моћи избјећи, паст ћемо равно око на око, ухо на ухо
уста на уста, лицем у лице, и све друго ће се преклопит, перлокуција јаше
сваком преријом и овим пропланком, а онда ће, тек тада и само тада,
вилијам вордсворт написати пјесму и школска дјеца неће знати
да смо ми били тамо, на том дафодилном пропланку
да смо тамо можда и сад и да се котрљамо заједно
низ падину пропланка

као енглеско р
низ грло младог руса.
јеси ли замислио?
јер ја јесам.
одавно.

западна критика

ја сам твоја империјална драга. све сам освајала црту по црту, битку по битку, видик по видик. намјеру по намјеру. план за планом. дан за даном империј ми се повећавао. најприје сам ти пришла с бока, као случајно и као овлаш, и као не бих али нешто ми треба. што ми треба? оловка ми треба, мека, графитна, баш цртам стрипове. а и кипове би ваљало израдити јер стрип-цртачице које не знају како из камена исклипити облик, не могу бити добре стрип-цртачице. и цртанчица ми треба, знаш она за први основне има простора за слова и простора за цртеж. за њу бих питала станислава, али кад си ти већ ту, приђох ти с другог бока нехајно и недужно. осмјелих се у међувремену, на руке навалих сприједна на ноге с леђа, чело сам дуго, дуго гледала и нисам ништа прилазила, мишљах снага погледа има нешто од сајле за камионе, била је то добра мисао и пристао си прићи ближе, и још ближе, а очи а очи сам распоредила: лијево око уторком, десно око недјељом, то је побожно па зато затим ухо, обојала сам свој глас у јоргован, лаванду и још нешто лилаплавичасто, затим зрно бибера, прстохват њежног шафрана да ми глас буде и жут, и пинку једну малу тамноцрвене, ружа тамноцрвене, баршунасте, меких латица. тако опремљена сједох ти тик до десног уха, нешто домовинско прошапутата, тако благо, лијепо и мило да смо одмах имали и дом и жену и дијете онда истом бојом гласа сједох уз лијево ухо и корачницу неку отапках својим меким ш и т бастиља се ослободила, у тај час њежно и благо, није било мртвих, крв није текла, дантону је глава остала на раменима, робеспјеру шиљаст нос на лицу и сва је повијест отрчала другамо а онда врат, врат се мора страга, страга на оном прегибу гдје ти завршава добро подшишана коса, а поглед може затреперити према горе, горе, према затиљку, према потиљку облом облом дијелу синова сретних мама које нису морале пуштати да им се дјеца залежавају, реци мами хвала. сад ми је већ и она била драга, а и врат освојен. онда грло, њега можеш само сприједна у њему има голулица (то је можда лорка рекѝ) у сваком случају нешто меко је у твојем грлу, нешто недефинирљиво меко, меко као мир, а чврсто као сигурност која те обуче па ниси гола и боса, зато сам с грлом била најопрезнија и најкроткија да не узнемирим ту мекост, да се сигурност не уплаши, и онда даље је ишло редом: прса и бутине, стегна и пете, трбух топли за њима, око пупка си мало њургао, можда нешто едипално има у томе, не бих знала и није пресудно, али унутарњи органи су задавали муке, од једног бубрега до другог прошла је година дана, а она опет по пола године за јетру и плућа, и још ми остаје срце. кад се на њега попнем, империјално протегнем, умаршират ћу с бијелом заставицом на бијелом коњу и ускликнути: запад је побиједио.

естетско је политичко, филозофска

естетско је политичко
 каже ана, каже јанко, каже сватко
 вичем из собе лани у другу собу: је, је него како
 али теби шапћем близу уха, баш некако јако близу
 дах ми клизи низ твоју ушну шкољку
 као добри теран низ сухо грло
 немој се заваравати то што си ми ти лијеп
 у том нема ничег политичког
 има мало патолошког
 мало антрополошког
 мало биолошког
 естетско је политичко, виче ана даље
 то што је лијепо друштво одређује
 одређује, одређује, вичем ани док одређеним
 захватом стижем теби ниже јабучице, слана ти је кожа
 то је онај тип сланоће који има теран кад је добро љето
 естетско је политичко, не да се ана из друге собе
 ма је врага, шапћем по средини грудног коша
 кош је гладак као брачки камен, брачки камен који куцка
 брачки камен који кућу гради, брачки камен који главу кипи
 шапћем даље важног погледа и важнијег гласа
 видиш све се догађа у неком ритму
 а ритам је претцивилизацијска ствар
 биолошка једна ствар
 кад смо се усправили
 (не ти сад, него ми као врста)
 кад смо се, дакле, усправили
 све смо важне ствари уритмили
 ход кроз годину, ход кроз пјесму
 плес кроз коло, симфонију у ц-молу
 естетско је било прије политичког
 о, колико прије, шапћем ти у ритму
 политичко се извије из естетског
 дахнем и извијем се понад тебе
 понад себе, понад жутог воћа
 (не знам како је жуто воће доспјело ту
 али нека остане, лијепо се изговара
 и из једне је пјесме коју сви знају)
 понад потне косе, понад понора
 понад прозора и свакако прије раздора
 и све тако даље.
 вани у тај час падне облак

облак створи оток
на отоку је лоза
у лози рујно вино
рујно вино, три терана млада
нек се дигну и однесу лани
само овај стих.

стајаћи бројеви, роман струје свијести

заљубљеност траје од једне и пол
до три године
кажу психолози, али што они знају
они се баве нормалним стањима
нормалним људима, просјеком
мејнстримом, медијима, морузгвама
а ти, моја љубе, и ја
ми ти нисмо просјек
ми смо ексцес, лудило и изузетак
као што сваки добар текст јест
а овај би хтио бити таквим
и то што те љубим у тројкама
то је зато што су оне моћније од двојки
и од четвртица и шестица и петица
знају епске пјесме, знају бајке
знају пучке побожности:
тко је икад молио петницу или шестницу
а многи су, па и ја, молили
тродневнице и деветнице,
у вези са тобом нису ми помогле
то је зато што си ти моја грешна љубав
деветнице су рекле: сиктер, сестро
за болесне и немоћне се моли
за неутјешне, жалосне и узнемирене
за мир, за добро, за љубав ближњима
страх пред старошћу

смрћу и пролазношћу
не рјешава се заљубљивањима
чак ни литерарним
ми ти немамо ништа с тим
сестрице деветнице, рекла сам
ако итко, онда ви имате с тим

мислим са страхом од смрти
 сестрице деветнице
 слегнуле су раменима
 и понудиле сасвим друго рјешење
 у том рјешењу тебе нема
 па сам ти се грешно вратила
 дакле:
 љубила сам те три године дана
 на три пропланка, на три бријега
 у три шуме, у три равна поља
 у три бијела града и понад понора
 и по трећем мраку и по бијелу дану
 и по киши и по снијегу
 (не знам знаш ли
 али у епским пјесмама киша никад не пада
 а у македонским романима увијек)
 ја сам тебе љубила и усмено и писмено
 (снијези су се отапали, лабудови полијетали
 дворови су чекали, бегови друге удавали)
 углавном љубила сам те
 и у дежманову пролазу, и у портофину с далидом
 и на сјеверу, и на југу, на истоку и западу исто

могла сам и нову интернационалу смислит
 за то вријеме, почињала би истим стихом
 устајте, ви презрени на свијету
 ето, видиш, о томе сам ти хтјела нешто
 рећи: презир је страшнији од мржње
 то је знала интернационала
 то је знао Исус Крист међу губавцима
 то смо знали и ти и ја у трећем основне
 кад се нису хтјели играт с нама
 презир је страшнији од мржње
 јер који би враг дизао револуцију због тога што
 га нетко мрзи, не – у мржњи има неке
 једнакости, неке давне љубави, неког
 особног односа, погађа једнако
 мрженог и мрзитеља, у немиру их држи оба
 у том има неке посве јасне правде
 шкодиш другому, али шкодиш и себи самому
 лице ти поружњује и спрема ти се висок тлак
 презир је дочим сав на једну страну
 презрени цврче по сумрацима
 и мрачним избама

а презиратељи се башкаре
по баршунастим и брукатним ложницама
и није их брига, и није их брига
и зато, љубе моја, то је,
то је оно што те хоћу питат
је ли тебе било брига
је ли тебе било икако брига
у те три године дана?

објект жудње

опет сам се заљубила, рекла сам мужу на довратку, прије пусе, послије доручка
је л' ово оно једном мјесечно, питао је муж на довратку, прије пусе, послије доручка
не, ово траје дуже, већ три мјесеца, рекла сам мужу на довратку, прије пусе, послије доручка
трепћем, дрхтим и не пролази, рекла сам мужу на довратку, прије пусе, послије доручка
па је л' зна објект твоје жудње, питао је муж на довратку, прије пусе, послије доручка
дајем до знања, дајем, рекла сам мужу на довратку, прије пусе, послије доручка
и је л' има каквих помака, питао је муж на довратку, прије пусе, послије доручка
нема, а баш сам упорна, рекла сам мужу на довратку, прије пусе, послије доручка
па јес' л' заиграна, јес' л' весела, питао је муж на довратку, прије пусе, послије доручка
осмјехнеш ли се који пут, питао је муж на довратку, прије пусе, послије доручка
и смијем се и играм и веселим, рекла сам мужу на довратку, прије пусе, послије доручка
а онда можда ниси довољно мистериозна, рекао је муж на довратку, прије пусе, послије доручка
па што ћу онда, питала сам мужа на довратку, прије пусе, послије доручка
проћи ће, и прије је пролазило, рекао је муж на довратку, прије пусе, послије доручка